DROGURILE: FENOMEN INFRACȚIONAL ȘI POLITICI DE PREVENIRE ȘI SANCȚIONARE

Ludmila DUMNEANU
CZU: 343.57 bpap.lspinu@gmail.com

În ultimele trei decenii traficul de droguri constituie un subiect de maximă actualitate atât în Republica Moldova, cât și în România. În perioada de tranziție și de posttranziție, traficul de droguri și consumul asociat acestuia afectează tot mai multe cercuri ale societății, perturbând atmosfera morală și psihologică din comunitate, lăsând o amprentă nefastă asupra economiei. Influențând toate sectoarele societății, traficul de droguri nu doar subminează sferele politice, culturale, sociale și economice ale societății moldave și ale societății românești, ci și comportă un pericol grav pentru democrație, pentru viitorul națiunii, precum și pentru împlinirea speranțelor a milioane de oameni. Drogurile distrug legăturile sociale ale indivizilor și ale familiilor, pauperizează populația și contribuie la formarea și extinderea criminalității organizate. Consumate abuziv, drogurile creează o dependență traumatizantă, au efecte devastatoare pentru creier și duc la aceea că activitatea vitală a organismului uman ajunge să fie menținută doar în condițiile unui aport constant (și, de regulă, amplificat) al acestor substanțe. Ca rezultat sunt distruse organismul și personalitatea. Aceste circumstanțe denotă necesitatea contracarării prin mijloace penale a traficului de droguri.

Proliferarea „afacerilor” cu droguri contribuie la creşterea fenomenului infracţional. Aceasta o confirmă datele statistice. Astfel, în Republica Moldova: în 2019 au fost înregistrate 1.052 de infracțiuni legate de droguri, cu 22,13% mai puține decât în anul precedent. [1]; în 2018 au fost înregistrate 1316 infracțiuni legate de droguri, cu 7,25% mai puține decât în anul precedent [2]; în 2017 au fost înregistrate 1227 infracțiuni legate de droguri, cu 11,24% mai puține decât în anul precedent [3]. Numărul persoanelor condamnate pentru infracțiuni legate de droguri este de: 920 în anul 2018; 751 în anul 2017; 606 în anul 2016 [4]. Pentru comparație, în ceea ce priveşte

traficul de droguri, în România a fost înregistrat următorul număr de fapte penale având ca obiect, principal sau secundar, acest tip de infracţiune: 807 în anul 2018 [5]; 871 în anul 2017 [6]; 756 în anul 2016 [7]. Numărul persoanelor condamnate din dosarele penale în care traficul de droguri a constituit obiectul principal a fost de: 562 în anul 2018 [8]; 691 în anul 2017 [9]; 672 în anul 2016 [10].

Actualitatea unei cercetări științifice dedicate aspectelor de drept comparat ale infracţiunilor legate de traficul de droguri în legislaţia Republicii Moldova şi în cea a României se datorează faptului că traficul de droguri nu are frontiere geografice, reprezentând o amenințare reală pentru fundamentul existențial al oricărei națiuni. Prevenirea și combaterea traficului de droguri denotă o relevanță deosebită în contextul proceselor de integrare europeană și de extindere a Uniunii Europene, care se desfășoară în paralel cu expansiunea rețelelor criminalităţii organizate transnaţionale. Traficul de droguri subminează credibilitatea autorităților naționale și a altor instituții politice, compromite stabilitatea sistemelor financiare, economice și politice, atât la nivel național, cât și internațional. Actualitatea unei astfel de cercetări științifice se datorează și lipsei unor criterii suficient de clare pentru determinarea conținutului noțiunii de „trafic de droguri”, precum și al unei serii de concepte asociate acestei noțiuni. În special, vorbim despre conceptele de „etnobotanice”, „analogi”, „substituți”, „substanțe psihoactive”, „efecte psihoactive” etc.

În pofida extinderii rapide a sferei de reglementare legislativă a traficului de droguri, această sferă încă este departe de perfecțiune. Caracterul implicit pronunțat al unor termeni din dispozițiile penale privind traficul de droguri generează incertitudinea formală a legii penale. Formarea unei răspunderi pozitive a persoanei este imposibilă fără asigurarea clarității și previzibilității legii penale. În această privință, reglementările cu caracter evaziv și/sau estimativ privind traficul de droguri devin adesea un obstacol pentru persoana care dorește să-și cunoască drepturile și obligațiile care apar în legătură cu regimul drogurilor.

Dictonul latin: *Ne cui dolus suus, per occasionem juris civilis, contra naturalem aequitatem prosit* (Reaua intenție nu ar trebui să

aducă beneficii celui care se prevalează de exercițiul unui drept, în caz contrar aducându-se atingere echității naturale) ne amintește că ideea de echitate naturală trebuie să reprezinte o constantă a procesului de aplicare a normelor penale privind traficul de droguri. Un alt dicton latin – *Extrema necessitas extremis nititur rationibus* (Circumstanțele extreme condiționează aplicarea unor mijloace extreme) – implică ideea că aplicarea mijloacelor extreme nu trebuie să ducă la ilegalități, abuzuri, violarea drepturilor constituționale. Politica penală privind infracțiunile legate de traficul de droguri trebuie să fie ambivalentă: prevenirea și combaterea traficului de droguri necesită soluții dure și prompte, dar, în același timp, echitabile și proporționale.

Scopurile prezentei cercetări științifice constau în: stabilirea componenţelor/conținuturilor juridice de infracţiuni legate de traficul de droguri, prevăzute de legislația penală a Republicii Moldova și de cea a României, componențe/conținuturi juridice care reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale; soluționarea problemelor care apar la aplicarea normelor din legislația penală a Republicii Moldova și cea a României privind traficul de droguri; contribuirea la eficientizarea practicii de aplicare a normelor din legislația penală a Republicii Moldova și cea a României privind traficul de droguri; formularea recomandărilor de perfecţionare a acestor norme.

Întru realizarea scopului propus, au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: metoda logică, metoda comparativă, metoda istorică etc. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei penale, a legislației penale (a Codului penal al RM din 18.04.2002 [11] (în continuare – CP RM), a Codului penal al României din 17.07.2009 [12] (în continuare – CPR din 2009), a unor prevederi ale Legii României nr. 143 din 26.07.2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri [13] (în continuare – Legea României nr. 143/2000), a unor prevederi ale Legii României nr. 194/2011) și a legislației extrapenale (a Legii RM nr. 382 din 06.05.1999 cu privire la circulația substanţelor stupefiante, psihotrope şi a precursorilor [14] (în continuare – Legea nr. 382/1999), a Hotărârii Guvernului RM nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanţelor stupefiante, psihotrope şi a plantelor care

conţin astfel de substanţe depistate în trafic ilicit, precum şi cantităţile acestora [15] (în continuare – Hotărârea Guvernului RM nr. 79/2006), a Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1088 din 05.10.2004 cu privire la aprobarea tabelelor şi listelor substanţelor stupefiante, psihotrope şi precursorilor acestora, supuse controlului [16] (în continuare – Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1088/2004), a Legii României nr. 339 din 29.11.2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope [17] (în continuare – Legea României nr. 339/2005) etc.) în domeniul vizat, a reglementărilor internaționale în materie (a Convenției unice a ONU asupra stupefiantelor, adoptată la New York la 30.03.1961 [18] (în continuare – Convenția de la New York), a Convenţiei ONU asupra substanţelor psihotrope, adoptate la Viena la 21.02.1971 [19] (în continuare – Convenția de la Viena din 1971), a Convenţiei ONU contra traficului ilicit de stupefiante şi substanţe psihotrope, adoptate la Viena la 20.12.1988 [20] (în continuare – Convenția de la Viena din 1988) etc.), a reglementărilor în materie ale Uniunii Europene (în special, a Deciziei-cadru 2004/757/JAI a Consiliului UE din 25.10.2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (în versiune consolidată) [21], precum și a jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova și a Curții Constituționale a României. În calitate de punct de reper ne-a servit legislația penală a Republicii Moldova și cea a României, dar și legislația penală a altor state (a Federației Ruse, a Georgiei, a Regatului Danemarcei, a Regatului Spaniei, a Republicii Bulgaria, a Republicii Cehe, a Republicii Cipriote, a Republicii Croaţia, a Republicii Estonia, a Republicii Finlanda, a Republicii Franceze, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Slovace, a Republicii Slovenia, a Ucrainei, a Ungariei etc.) ce vizează infracțiunile legate de traficul de droguri.

Referinţe:

1. Analiza infracțiunilor. Decembrie 2019. Ministerul Afacerilor Interne. Disponibil: https://mai.gov.md/ro/date-statistice.
2. Analiza infracțiunilor. Decembrie 2018. Ministerul Afacerilor Interne. Disponibil: https://mai.gov.md/ro/date-statistice.

3. Analiza infracțiunilor. Decembrie 2017. Ministerul Afacerilor Interne. Disponibil: https://mai.gov.md/ro/date-statistice.
4. Persoane condamnate, dupa tipul infractiunii pe sexe, 2014-2018. Disponibil: https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__12%20JUS__JUSrev__JUS030/JUS030200rcl.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774"%20class="link_mail.
5. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2019. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: ana.gov.ro/wp-content/uploads/2020/01/RN_2019-_28.11.pdf.
6. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2018. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2019/09/RN_-2018_20.12_site.pdf.
7. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2017. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/RN_-2017.pdf.
8. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2019. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: ana.gov.ro/wp-content/uploads/2020/01/RN_2019-_28.11.pdf.
9. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2018. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2019/09/RN_-2018_20.12_site.pdf .
10. Raport naţional privind situaţia drogurilor. 2017. România. Noi evoluţii şi tendinţe. Disponibil: http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/RN-_2017.pdf.
11. BRÎNZA, S. Obiectul infracţiunilor contra patrimoniului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p. ISBN 9975-70-414-X.
12. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2002, nr. 128-129.
13. Codul penal al României din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.
14. Legea României nr. 143 din 26.07.2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri. În: *Monitorul Oficial al României*, 2000, nr. 362.
15. Legea Republicii Moldova nr. 382 din 06.05.1999 cu privire la circulaţia substanţelor narcotice şi psihotrope şi a precursorilor. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 1999, nr. 73-77.
16. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanţelor stupefiante, psihotrope şi a plantelor care

conţin astfel de substanţe depistate în trafic ilicit, precum şi cantităţile acestora. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2006, nr. 16-19.
17. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1088 din 05.10.2004 cu privire la aprobarea tabelelor şi listelor substanţelor stupefiante, psihotrope şi precursorilor acestora, supuse controlului. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2004, nr. 186-188.
18. Legea României nr. 339 din 29.11.2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope. În: *Monitorul Oficial al României,* 2005, nr. 1095.
19. Single Convention on Narcotic Drugs. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdfConvention on Psychotropic Substances. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf
20. Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en-.pdfDecizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului UE din 25.10.2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (în versiune consolidată). Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/-legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004F0757-20171122&from=RO
21. Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului UE din 25.10.2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (în versiune consolidată). Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO-/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004F0757-20171122&from=RO